

MAGDOLNA

Szív és vese

GELENCSÉR GÁBOR

BUVÁRI TAMÁS HAGIOGRÁFIÁJA FILMOGRÁFIÁJÁNAK IS MÉLTÓ DARABJA.

Bódi Mária Magdolna – vagy ahogy a vértanúhalálának helyszínén, Litéren felállított emlékmű feliratán olvasható, Bódi Magdi – nevérol mindmostanáig nem az 1945. március 23-án meggyilkolt 23 éves lány jutott elsőként eszünkbe. Buvári Tamás filmje már e példaértékű életút bemutatásával fontos tettet hajtana végre. Hasonló mondható el a történelmi emlékezetbe csak a rendszerváltás után bekerülő, a szovjet katonák rémtetteiről szóló tudósításról. Játékfilmben ez a téma először Sára Sándor *A vádjában* fogalmazódott meg, legutóbb pedig Mészáros Márta *Aurora Borealis*ában. Mészáros készített a vészkorszakban vértanúhalált halt, majd szentté avatott nőről is életrajzi filmet: *A hetedik szoba* Edit Stein történetét meséli el. Buvári filmje ezeknek a tematikus előzményeknek a folytatója, de a tanyasi-természeti közegben játszódó *A vád*, illetve Sára korábbi operatőri munkái a *Magdolna* vizuális világán is nyomot hagytak.

Ha csak a történelmi emlékezet ébrentartása és egy megrendítő sors bemutatása volna tehát a film célja, az is feltétlen méltánylandó teljesítménnyé avatná. Az író-rendező azonban nem ismeretterjesztő vagy dokumentumfilmet forgatott Bódi

Magdolnáról, hanem valóságos tényeken alapuló játékfilmet. A téma két kihívással is szembesítette: egyrészt minimális költségvetésből kellett háborús filmet létrehozni, másrészt az Isten melletti elhivatottság és a tudatosan vállalt mártírság transzcendens jellegét is meg kellett ragadnia. Az egyszerű munkáslány sorsában afféle magyar Jeanne d'Arc-ot kellett ábrázolnia, amelynek külső tragikumát a történelem határozza meg, a belsőt viszont a hívő lélek küzdelme.

A minimális költségvetésből megvalósuló háborús film körülménye látszólag a produkció „magánügye”, mégis röviden ki kell térni rá – annál is inkább, mert az alkotás transzcendens stílusát is érinti. A közösségi finanszírozással megszülető vállalkozás önmagában is példaértékű, szerencsére egyre gyakoribb és sikeresebb formája a magyar játékfilmes produkcióknak. A szükségből erényt remek példája a *Magdolna*.

De lássuk inkább a formai megoldásokat! Ha maradunk a Jeanne d'Arc-i párhuzamnál, ezt kiterjeszthetjük a filmváltozatokra is: Buvári a dreyeri–bressoni utat választja, s nem a hollywoodi típusút (például Flemmingét vagy Bessonét), amikor az arcokra koncentrálja képeit. A

„Tudatosan vállalt mártírság”
(Nagy Katica)

háborús téma költséghatékony feldolgozása ezen a ponton találkozik legtermékenyebben a lélektani dráma formájával. S a rendező kitűnő arcokat talált ehhez a feladathoz. Arcokat, s nem színészeket, noha az amatőrszereplők mellett profikat is látunk (a felnőtt Magdolnaként például Nagy Katicát), de ők is inkább jelenlétükkel hatnak. A gyerekek, élükön a tizenkétéves Magdolnát alakító Buvári Villóval, egytől-egyig emlékezetesek, ahogy Fésős András a doktor, Horváth Csaba a lelkész szerepében, az asszonyok közül pedig Takács Andrea. De az erényekkel együtt jár a film fogyatékoságai is: a szereplők akkor jók igazán, amikor nem beszélnek. A dialógusok egyrészt igen mesterkéltek, nehéz is volna jól mondani őket, másrészt az amatőrök játéka kevéssé meggyőző. E téren is érdekesebb lett volna bressoni modellként alkalmazni őket. A transzcendentális stílus másik, immár hiánytalanul kibontakozó összetevője Tóth Zsolt operatőri teljesítménye. A gyerekkori képeket a barokk festményekről ismerős beverő fények „transzcendálják”, míg a háborúsoké komorabb, sötétebb tónusú. A finoman úszó, alkalmanként meg-megrezdülő gépmozgások a lélek átlépését képesek megrajzolni az ismertből – az ismeretlenbe. E visszafogottság sokkal kifejezőbb a transzcendens megfogalmazásában, mint a látomás: a *Magdolna* legproblematikusabb pillanata a gyermek víziója, amit – sajnos – látunk is egy keresztre feszített női alak képében...

A film legbeszédesebb formaeleme a csend – Szirtes Edina Mólus önmagában szép zenéje túlteng a filmben, már-már édeskésé oldja a szikár fekete-fehér képi világot –, vagy amikor nem a szereplők szavait halljuk. Ilyen beszédes pillanat a 7. zoltár felolvasása. Magdolna egyszerű „előadását” a tábori lelkész közelije kíséri. Minden ott van kettőjük arcán, ami ebben a történetben fontos: a zoltár szavaival az „igaz Isten”-hez, a „szívek és vesék vizsgálójá”-hoz intézett kérdés, amelyben a szív a gondolatok otthona, a vese pedig az érzelmeké.

MAGDOLNA – magyar, 2020. Rendezte és írta: **Buvári Tamás**. Kép: **Tóth Zsolt**. Zene: **Szirtes Edina Mólus**. Hang: **Terner Péter**. Vágó: **Vághy Anna**. **Nagy Katica** (Magdolna), **Buvári Villó** (A kislány Magdolna), **Turós-Máté Kinga** (Anyja), **Hegyí Zoltán** (Apa), **Máté P. Gábor** (A tanító), **Fésős András** (A felcser), **Tóth Balázs** (A méhészt), **Takács Andrea**, **Egyed Brigitta**, **Danis Lídia**, **Trokán Anna**. Gyártó: **Szeretfilmstúdió / Nowarproduction / Kraftfilm**. 95 perc.

